

Na Bernard van den Sigtenhorst-Meyer en Ernest W. Mulder, heeft prof. Smijers mij in 1949 gevraagd voor een assistentschap van enkele uren per week aan dit Instituut (toen nog gevestigd aan de Biltstraat bij de veterinairen). De omstandigheden waren destijds wel een beetje anders dan nu. Er waren heel wat minder studenten en iedere student mocht zich een half uur onder mijn leiding stellen. Later, toen prof. Reeser de leiding kreeg, zijn de werkzaamheden uitgebreid. Iedere jaargroep kreeg een ochtend of een middag toebedeeld. Deze werkwijze had het grote voordeel dat ik de muzikale mérites van alle studenten goed leerde kennen. Het grote aantal studenten van nu maakt het goed leren kennen van iedereen helaas onmogelijk.

Aanvankelijk vond zelfs prof. Reeser de toewijzing van een hele ochtend of middag aan een jaargroep wat overdadig, maar het systeem heeft uitstekend gewerkt, temeer daar de te behandelen stof naar rato van de behoefte (voor iedere groep weer verschillend) verdeeld kon worden. Omdat er t.a.v. de harmonie, solfège, etc. hier helaas geen toelatingseisen gesteld mogen worden, was er bij mij nogal eens de vraag wat moet er muzikaal van die of die student terecht komen? Vroeg of laat kwam ook bij de studenten zonder muzikaal verleden de doorbraak naar begrip van en greep op de moeilijke zaken die ik te behandelen had. Nogmaals, het is jammer, dat de persoonlijke begeleiding van iedere student thans niet meer haalbaar is. Niettemin, de nu hier werkzame voortreffelijke docenten in de theoriesector zullen, roeiend met de riemen die ter beschikking staan, toch stellig goede resultaten kunnen bereiken.

De overstap destijds van conservatorium naar dit instituut was voor mij erg prettig, omdat over het algemeen het intelligentiepeil hier hoger lag en dus een sneller werken mogelijk maakte. De vrijheid die mijgelaten werd heb ik altijd zeer gewaardeerd.

De werksfeer heeft daar zeker aanzienlijk bij gewonnen. De basis van de musicologie is en blijft de muziek. Als de noodzakelijke, maar soms wat vervelende training in de basiskennis van de muziek in volle vrijheid vanuit een muzikanteske benadering gegeven kan worden, doet het er ook niet toe waar iemands voorkeuren liggen. Als er maar beziel over gesproken wordt.

Nog steeds vind ik werkkring en werksfeer én de uitstekende verhouding binnen de staf onderling erg plezierig. De grote toeloop van studenten heeft het nodig gemaakt voor de theoriector een straffer college-rooster in te voeren. Vooral op de ochtenden heb ik, evenals mijn collegae, ieder uur een andere groep, waarmee dan intensief gewerkt moet worden. Mijn laatste periode aan het instituut is wel de vermoeiendste geweest en vanuit dit gezichtspunt is hopelijk begrijpelijk, dat ik uitkijk naar de rust om in mijn eigen tempo te werken.

Waarschijnlijk zullen vele studenten zich in de toekomst moeten bezighouden met lesgeven. Natuurlijk wens ik iedereen begaafde leerlingen toe, omdat het werk dan dankbaar is. Mijn eigen ervaring, vooral van mijn eerste jaren, vóór ik aan het Instituut verbonden was, heeft mij geleerd, dat minder begaafde leerlingen toch zeer stimulerend kunnen zijn. Natuurlijk niet wegens hun mindere begaafdheid, maar omdat die gesteldheid de docent vele dingen leren kan. Vooreerst een bijna eindeloos geduld. Vervolgens dwingt zo'n toestand de docent tot het zoeken naar vergelijkingen, beeldspraken, voorbeelden uit het dagelijks leven die de te behandelen materie begrijpelijker te maken. Denk maar aan "mijn" zwembadcadens. Moeilijkheden bij de gehoortraining zijn lang niet altijd te zoeken in gebrekkige gehoorcapaciteiten. Dikwijls belemmeren persoonlijke moeilijkheden een goed functioneren van de oren. Kortom, het doceren van muziektheoretische zaken heb ik altijd ervaren als een boeiende aangelegenheid. Temeer als men bedenkt dat het vak

ook nog je hobbie is, waardoor je niet zomaar een lesje afdraait, maar praat over dingen die je helemaal bezighouden.

Overigens vind ik de term "theorie der muziek" niet zo'n gelukkige uitdrukking. Het woord theorie roept zo ongeveer de veronderstelling op, dat het braaf volgen van regeltjes en wetjes vanzelf tot goede muziek, tot goede komposities zal leiden. Eenieder weet, dat al in het prille begin van de studie de wetten (!?) waarvan uitgegaan wordt minstens evenveel uitzonderingen als bevestigingen toelaten. En dan de analyse. Ik beweer, dat geen enkele ware komponist ooit een werk geschreven heeft, enkel om geanalyseerd te worden. Hij schreef zijn werken om gespeeld te worden! Waarmee ik ook weer niet wil zeggen, dat analyse dan maar moet verdwijnen. Want natuurlijk speel je een stuk beter als je goed op de hoogte bent van structuur, akkoordbouw, e.d.

Naast mijn werkzaamheden als docent heb ik in de loop der jaren zo het een en ander gekomponeerd. Over de waarde daarvan laat ik mij vanzelfsprekend niet uit. Het doet natuurlijk goed, te bemerken dat diverse executanten, zowel in de beroeps- als in de amateuristische sektor genoeg aan je komposities beleven. Stellig geloof ik, dat het lesgeven vanuit het komponeren waardevolle impulsen krijgt, hoewel dit nooit een conditio sine qua non kan zijn. Ik heb overigens nooit behoefte gevoeld om revolutionair te zijn, noch in mijn gewone doen, noch als komponist. Wat is het ook eigenlijk: revolutionair zijn? Mijns inziens is revolutie, vooruitgang, per definitie slechts mogelijk op basis van traditie. Gelukkig heb ik altijd vanuit een moeilijk te stuiten innerlijke drang kunnen komponeren, opdracht of geen opdracht. En opdrachten voor ongewone bezettingen of instrumenten heb ik steeds ervaren als een uitdaging. Ik meen te mogen zeggen dat ik ook in mijn komponeren mijzelf gebleven ben en dat vergt menigmaal meer moed dan revolutionair komponeren. De tijd zal wel leren of er enige blijvende waarde

in mijn werk schuilt. Zo niet dan is er allicht nog een kans
dat ik "voer voor toekomstige musicologen" geleverd heb.

Herman Strategier.